

4. Nordemann J.B. Liability for Copyright Infringements on the Internet: Host Providers (Content Providers) – The German Approach [Electronic resource]. – Access mode: https://www.jipitec.eu/issues/jipitec-2-1-2011/2962/JIPITEC_Nordemann.pdf

Кузьмич І.І.

аспірант,

Науковий керівник: Бошицький Ю.Л.

кандидат юридичних наук, професор,

Київський університет права

Національної академії наук України

ПРАВОВЕ УРЕГУЛЮВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В ОБЛАСТІ БІОМЕДТЕХНОЛОГІЙ

Визначальна роль у процесі стрімкого зростання біоекономічної індустрії належить біотехнологіям, продукція з яких застосовується у медичній, фармацевтичній, сільськогосподарській, харчовій, енергетичній сферах і охороні навколишнього природного середовища, що є запорукою соціально-корисного розвитку держави. Відомо, що біотехнологія – це система методів і способів застосування живих організмів та біологічних процесів у виробництві, що передбачає виготовлення продуктів, які містять речовини біологічного походження, отримані з біологічного джерела (клітин мікроорганізмів, тварин і рослин, продуктів їхньої життєдіяльності), з використанням технічних пристроїв на основі використання генно – інженерних та гібридомних технологій [4, с. 15].

Безперечно, така продукція, яка є результатом інтелектуальної діяльності людини, потребує захисту і охорони. Зміст специфіки правової охорони біотехнологій в тому, що патентна охорона не є обов'язковим елементом біотехнології, у своєму складі біотехнології можуть містити один або декілька об'єктів інтелектуальної власності, які можуть мати матеріалізовану й нематеріальну форми (біологічний матеріал, виділений з власного середовища за допомогою технічного способу; виріб, що складається з біологічного матеріалу або містить його; біологічні процеси створення, оборобки такого матеріалу, ізолювання його з природного середовища й аналізу, тощо [3, с. 12]. Зрозуміло, що вищезазначений інтелектуальний продукт вимагає ретельного дослідження критеріїв визнання його об'єктом інтелектуальної власності, специфіки реєстрації, стимулювання патентоздатності, відсутності системної законодавчої бази, причиною низького попиту завдяки капіталомісткості й довготривалій окупності, застарілої матеріально-технічної бази для впроваджень та низького рівня державного фінансування, тощо.

Безумовно, у вітчизняному законодавстві відображена цивільно-правова охорона об'єктів та суб'єктів інтелектуальної власності у галузі біомедтехнологій, удосконалення якої повинно встигати за біомедтехнологічною еволюцією [2, с. 14]. Необхідна й інноваційна модель

правового регулювання правових відносин, як суб'єктів інтелектуальної біомедтехнологічної власності, так і споживачів інтелектуального біомедтехнологічного продукту. Особливості суб'єктивних прав інтелектуальної власності у галузі біомедтехнологій націлюють на диференційований підхід до розмежування понять охорони та захисту, відповідальності та мотивації, компетентності та кваліфікації, регламентації та встановлення правил у цій сфері.

Наразі, завдяки дослідженню вітчизняних та зарубіжних науковців деяких аспектів проблематики економічного та правового забезпечення розвитку біотехнологій, а саме: Дж. Бартон, К. Ведовелло, Б. Карлсон, Л. Крачок, Р. Креспі, П. Респор, О. Слободян, Т. Швед, К. Фрімен, М. Холм, С. Якобсон; з'ясовано основні категорії правового регулювання сфери біотехнологій в Україні, їх статус, економічні та правові недоліки системи нормативного регулювання на національному та міжнародному рівні [2, с. 86]. Проте, спеціальний нормативний акт, присвячений біотехнологіям, відсутній у сфері правової охорони й, відповідно до статті 16 Конвенції про біологічне різноманіття доступ і передача технології лише має містити умови, які забезпечують ефективну охорону і захист прав інтелектуальної власності і відповідної технології [1, с. 66].

Згідно зі статтею 6 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», біотехнології як об'єкти винаходу (корисної моделі), можуть набувати форми речовини, штаму мікроорганізму, культури клітин рослин і тварин, способу їх створення та застосування [3, с. 26]. За Наказом Міністерства Освіти і науки України «Про затвердження Правил складання і подання заявки на винахід та заявки на корисну модель» від 22.01. 2001 року до продуктів, як об'єктів технології, внесено виріб, речовину, штаму мікроорганізму, культуру рослини і тварини, інший біологічний матеріал, зокрема й трансгенну рослину і тварину, а також процеси діагностування, лікування, що є об'єктом технології [3, с. 31]. У статті 2 Директиви 1998/44/ЄС, приписи якої становлять основний зміст статті Угоди про асоціацію між Україною та ЄС до об'єктів винаходів у галузі біотехнологій закріплено біологічний матеріал – будь-який матеріал, що містить генетичну інформацію та може репродукуватися чи бути репродукованим у біологічній системі [5, с. 21]; мікробіологічний процес – будь-який процес, в якому задіяний мікробіологічний матеріал або який здійснюється на основі мікробіологічного матеріалу [3, с. 39]. Цей перелік є відкритим, як і перелік послуг пластичної хірургії, цілком задовільняючи інтереси транснаціональних компаній – патентовласників у біомедсфері.

Напрацьоване та перевірене часом наукове підґрунтя в роботах дослідників А. Савицької, О. Смотров, Р. Майданика, С. Антонова та інших [4, с. 47], по зазначеним питанням дають змогу розуміння договірних правовідносин в сфері надання медичних послуг у пластичній хірургії, як наявності односторонності, парадоксу, при неупередженому огляді результатів правового урегулювання. Дана проблема має своє відображення в періодичних публікаціях та науково-популярних виданнях таких, як Гладун З. «Скарга пацієнта: правові підстави і порядок розгляду», Флоря В.

«Попередження і розкриття лікарських злочинів за допомогою відеокамер та Інтернету», підтверджуючи фактичну відсутність дієвих засобів її компетентного вирішення [4, с. 29]. Поза увагою наукових досліджень залишилася стрімка трансформація форм та змісту об'єктів інтелектуальної власності в області біотехнологій та пластичної хірургії, не врахування якої призводить вже на сучасному етапі правових взаємовідносин до лімітування нормативно – правової бази, обмеженості прав та відповідальності правоутримувача інтелектуальних продуктів, як наслідок – правового хаосу понять захисту й охорони. Тому, на сучасному етапі залишається важливим пошук шляхів гармонійного співіснування суспільства, встановлення балансу між економічними цілями при розробці, виготовленні та використанні об'єктів права інтелектуальної власності в сфері біотехнологій та надання послуг в пластичній хірургії та віддзеркалення результатів даного права до пристосування якісного задоволення потреб громадян України.

Фактичне положення інтелектуальної біомедтехнологічної власності вказує на штучно сформовану експозицію невдалої імплементації міжнародних угод, положень, що, відповідно, притягує до можливості правового диктату, що є істотним обмеженням європеїзації для вітчизняного законодавства. Отже, актуальність науково-практичних досліджень очевидна, продиктована часом і реаліями. Таким чином, вважаємо, що дані дослідження повинні бути спрямовані на генерування ідей та результатів вітчизняних та міжнародних досліджень у правову спіраль вітчизняного законотворчого процесу, відтвореного в інтелектуалогамі біомедтехнологій, адаптації ототожнення інтелектуальної власності у галузі біомедтехнологій як інноваційної моделі правового урегулювання.

Список використаних джерел:

1. Бахчеванова Н.В. Міжнародні економічні відносини: навч. посіб. / Н.В. Бахчеванова, С.М. Макуха; за ред. А.П. Голікова. – Х.: ХНУ ім. В.Н. Каразіна. – 2010. – 404 с.
2. Крачок Л.І. Аспекти технологічної безпеки аграрної галузі в Україні та світі: порівняльний аналіз / Л.І. Крачок // Вісник аграрної науки Причорномор'я. – 2014. – Вип. 1. – С. 86–92.
3. Слободян О.М. Особливості патентування біотехнологічних винаходів у Європейському патентному відомстві / О.М. Слободян // Часопис Київського університету права. – 2013. – № 1. – С. 225–229.
4. Федулова Л.І. Формування інноваційної системи біотехнологій: досвід зарубіжних країн, проблеми України / Л.І. Федулова, К.І. Федулова // Наука та інновації. – 2012. – Т. 8. – 3-4. – С. 51–66.
5. Sterckx S. Some Ethically of Biotechnological Inventions / S. Sterckx // European Intellectual Property Review. – 1998. – Vol. 20. – № 4. – P. 123–128.